

**COMMISSIE WELSTAND EN MONUMENTEN
2020-14**

**Verslag van de Commissie Welstand en Monumenten, gehouden op dinsdag 7 juli 2020
(online)**

Aanwezig: P. van Assche (voorzitter), de leden I. Bos, H. van Dijk, W. Galema, P. Grosfeld,
H. Kijne, M. Schenk, B. van Santen (vakgroep Erfgoed), M. van der Wiel (secretaris)
en R. Taapken (uitvoerend secretaris)
Afwezig: M. Bracht (afdeling Stedenbouw)

OVERZICHT VERSLAG

- A Ingekomen stukken en mededelingen
- B Notulen Commissie Welstand en Monumenten d.d. 23 juni 2020
- C Algemeen
- D Bouwplannen
 - D1 Burgemeester Fockema Andreaelaan 7-9 [Oost]
 - D2 Kanaalweg 59 [Wilhelminawerf - Merwedekanaalzone]
 - D3 Isotopenweg 3 [Lage Weide]
 - D4 Merwedekanaalzone deelgebied 4 (De nieuwe Defensie) [MWK-zone]
- E Nagekomen plannen
 - E1 Gageldijk 165-167 (Rijksmonument) [Overvecht]
 - E2 Lange Nieuwstraat 106 [Binnenstad]
 - E3 St. Jacobsstraat 12 [Binnenstad]
 - E4 Groenedijk 7b [De Meern]
 - E5 Van Asch van Wijckskade 16 (Rijksmonument) [Binnenstad]
- F Overige bouwplannen
 - Plannen met preadvies, lijst d.d. 02/07 2020
- G Rondvraag en sluiting

A Ingekomen stukken en mededelingen

In verband met het coronavirus kan de vergadering niet plaatsvinden in het Stadskantoor. Om te kunnen blijven adviseren en de voortgang van projecten niet te vertragen, is besloten on line te vergaderen. Betrokken architecten worden uitgenodigd deel te nemen aan de vergadering. Om de openbaarheid van de werkwijze van de commissie te garanderen, kunnen belanghebbenden of geïnteresseerden zich als toehoorder vooraf aanmelden bij de secretaris.

B Notulen Commissie Welstand en Monumenten d.d. 23 juni 2020

De notulen van 23/06 2020 worden met enkele wijzigingen vastgesteld.

C Algemeen

D Bouwplannen

D1 Burgemeester Fockema Andreaelaan 7-9 [Oost]

(O) *Voorlopig ontwerp uitbreiding gymzaal Bonifatiuscollege*

Ontwerp : Liag architecten en bouwadviseurs

Aan de tweelaagse school worden een extra volume toegevoegd om er een sporthal op te plaatsen. In deze tussenlaag tussen de oudbouw en de hal, bekleed met horizontale houten latten, komen de kleedkamers. De gymzaal met translucente gevels kraagt aan alle kanten uit en aan twee zijden komt een haakvormige zware staalconstructie, breder dan de gymzaal, om de bestaande poeren te ontwijken. Architect Schotte heeft de vluchtroute opgelost via een trap uitkomend op het dak van de bestaande school. De laagbouw wordt bekleed met groene gevels.

Conclusie

De commissie kan zich de toevoeging van een extra volume boven de bestaande bouw voorstellen, maar in het voorliggende ontwerp is deze te nadrukkelijk en te grof door de schaal, de volumewerking, de belijning en de constructie. Er worden te veel middelen ingezet, een goede samenhang ontbreekt. De constructie is te zwaar ten opzichte van het gebouw en de omgeving. Daarbij is het wenselijk dat de bestaande bouw herkenbaar blijft door of een eigen richting of de karakteristiek van de baksteenarchitectuur. Overwogen kan worden om de hoogte van het tussenlid te reduceren in relatie tot de bestaande bouw en de nieuwe toevoeging. De beoogde abstractie van de gymzaal kan met de translucente gevels niet bereikt worden vanwege de functionele inpassing van o.a. installaties, dat van invloed is op de lichtdoorval.

De groene gevels moeten als architectonisch middel ingezet worden om het geheel te versterken in plaats van de voorgestelde toepassing als slechts gevelbekleding.

De noodtrap wordt als storend ervaren.

De commissie concludeert dat haar opmerkingen dusdanig fundamenteel zijn, dat zij bij een volgende planbespreking een ingrijpend herzien ontwerp verwacht. Een volume kan toegevoegd worden mits op de juiste ruimtelijke, conceptuele en fijnzinnige manier.

D2 Kanaalweg 59 [Wilhelminawerf - Merwedekanaalzone]

20-16863

(O) *Aanvraag omgevingsvergunning voor het bouwen van drie appartementen en een commerciële ruimte*

Aanvraag : Kondor Wessels Projecten

Ontwerp : Dok architecten

(zie notulen 20/08 2019)

Ten opzichte van het eerder getoonde ontwerp is het ranke stalen frame op de kopgevels vervangen door een breder aluminium boeiboord, dat doorgezet wordt in de goot van de zijgevels. Het afgeschuinde overstek is rechtgetrokken en architect Van der Meulen heeft afgezien van de ronde hoeken in de plint. Aan de havenkant is het dakoverstek achterwege gelaten. De kopgevels zijn in hout uitgevoerd waaruit de vierkante en rechthoekige vensters worden gespaard. De houten rabatdelen worden doorgezet in de bergingen.

Conclusie

De commissie is van mening dat er bij het eerder besproken ontwerp sprake was van een helderder en eigenzinniger concept. De eerdere dominantie in de opbouw van het gebouw (materiaal, vorm en volume) wordt gemist; in het voorliggende voorstel zijn deze te veel naar elkaar toegetrokken. De functionalistische en transparante opzet droeg bij aan het

paviljoen karakter, waarbij de zichtbare diagonale constructie leidde tot een natuurlijke belijning en verwijzing naar het industriële verleden van de locatie. De alzijdigheid is in het laatste voorstel afgenomen en de gevel aan de binnenhaven is verworpen tot achterzijde vanwege het doortrekken van de gevel en het gebrek aan transparantie. Door minder onderscheid tussen boven – en onderzijde is de scheiding van functies niet meer afleesbaar. De eerdere knik in de overstek met de glazen hoeken rondom leidde tot een verzelfstandiging van de plint. Verfijning wordt gemist, bijvoorbeeld in de randen. De organisatie van de woningen wordt gewaardeerd. Ook de behandeling van het dak wordt als positief gezien. De aanvraag omgevingsvergunning wordt aangehouden in afwachting van een aangepast ontwerp.

D3 Isotopenweg 3 [Lage Weide]

(O) *Voorlopig ontwerp afvalcentrale*

Aanvraag : AVR afvalverwerking locatie Utrecht OSSU

Ontwerp : Design To Build

Langs het water komt een grote overslaghal voor afval. Om droog de boten te kunnen lossen, steekt het gebouw met een externe stalen vakwerkconstructie uit over het water. De gevels werkt architect Spindler af met grijze stalen damwandbeplating. Hoog in de gevel komt rondom een tomaatroden lint, waarin de ventilatieroosters worden opgenomen. De overheaddeuren en overige deuren zijn helderrood. Bij de toegang aan de noordzijde komt een tweelaags kantoor met golfbeplating op een betonnen plint.

Conclusie

De commissie is van mening dat het grote industriële gebouw een eigen karakteristiek heeft die op deze locatie goed voorstelbaar is. Door de constructie aan de buitenzijde te plaatsen wordt de doos minder anoniem en levert het een architectonische bijdrage aan het gebouw. Er kan overwogen worden de constructie meer onderdeel te laten zijn van het gebouw door de wijze van afwerking. Geadviseerd wordt om een kleur rood te kiezen in plaats van twee en deze kleurtoepassing effectiever in te zetten, bijvoorbeeld alleen bij de grotere deuren.

Het kantoorgebouw is te schraal en verdient meer ontwerpaandacht. Ook duurzaamheidsmaatregelen worden gemist zoals een groenere terreininrichting en de toepassing van zonnepanelen.

De aanvraag omgevingsvergunning wordt tegemoet gezien.

D4 Merwedekanaalzone deelgebied 4 (De nieuwe Defensie) [MWK-zone] 20-17632

(Ont) *Aanvraag omgevingsvergunning voor het bouwen van 291 woningen/appartementen met een niet-openbare parkeergarage*

Aanvraag : BPD ASR Vastgoedontwikkeling

Ontwerp : ANA Architecten / MLA+

(zie notulen 03/04 2018, 10/12 2019 en 04/02 2020)

De aanvraag komt op hoofdlijnen overeen met het definitieve ontwerp. Architect Van der Lubbe heeft de overlap tussen de architectonische eenheden inzichtelijk gemaakt. De bamboe afwerking toegepast in het exterieur zal vergrijzen met de tijd. Aan de binnenzijde zal het materiaal worden onderhouden, zodat het zijn kleur behoudt.

Conclusie

De commissie spreekt van een mooi plan, waarbij de reacties op de commissieopmerkingen naar aanleiding van het definitieve ontwerp beantwoorden aan de beoogde ambitie.

Het hoogteaccent alsmede het kleurgebruik van de blokken achter het Jongeriuscomplex zijn ongewijzigd. De Erfgoedleden Van Dijk en Galema geven aan dat zij derhalve geen positief advies kunnen geven op de aanvraag omgevingsvergunning. De gevolgen voor het silhouet en de omgeving van het monumentale Jongeriuscomplex zijn van dusdanig negatieve invloed, dat zij vanuit de monumentale waarden niet in kunnen stemmen met deze ontwikkeling.

Een meerderheid van de commissie adviseert positief over de aanvraag omgevingsvergunning, waarbij opgemerkt wordt te waken over de kwaliteit door aandacht te houden voor het materiaal, het detail en de verfijning.

E Nagekomen plannen

E1 Gageldijk 165-167 (Rijksmonument) [Overvecht] **19-24730**

(B) Aanvraag omgevingsvergunning voor het restaureren, uitbreiden en verbouwen van Fort De Gagel ten dienste van café-restaurant en bezoekerscentrum

Aanvraag : gemeente Utrecht, Stadsbedrijven (Utrechtse Vastgoed Organisatie)

Ontwerp : H en E Architecten

(zie notulen 09/07, 03/09 en 26/11 2019)

De architect heeft er niet voor gekozen om het ontwerp te baseren op een andere conceptuele aanpak zoals eerder door de commissie gesuggereerd. Het ontwerp is verder uitgewerkt, waarin een aantal opmerkingen van de commissie, zoals betrekking hebbende op het glazen tussenlid en het raam, is meegenomen.

Conclusie

Bij de laatste planbehandeling in november 2019 in de plenaire commissievergadering is geadviseerd vanuit een ander concept de ontwerpogave aan te pakken, vanuit de notie dat een sterk ruimtelijk concept op basis van cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten noodzakelijk is als uitgangspunt voor de transformatie van het rijksmonument. Het huidige concept komt naar mening van de commissie vooral voort uit pragmatische aanpassingen. Aan het advies is geen gehoor gegeven, en in overleg met een delegatie van de commissie is getracht met tussentijdse adviezen toch tot een positief advies te komen op basis van het gepresenteerde voorlopig ontwerp.

Echter ook in dit traject is een deel van de gegeven adviezen niet overgenomen, dat voor de commissie voorwaarde is om de aanvraag omgevingsvergunning in haar geheel van een minimaal positief advies te kunnen voorzien. Het betreft zeer waardevol erfgoed, waarbij de commissie niet overtuigd is van het uiteindelijke voorstel ingediend via de aanvraag – met name in relatie tot de monumentale waarden.

Voorbeelden hiervan zijn het voorgestelde grondpakket, waarvan wordt betwijfeld of deze voldoende dikte heeft en constructief geborgd is, om de stevige, blijvende deklaag te vormen die hier vereist is. Ook de constructie en de uitwerking van de vloer op de gewelven is onvoldoende uitgewerkt om te kunnen beoordelen: de definitieve uitwerking is cruciaal voor de beleving van het monument. Het inrichtingsplan ontbreekt, hetgeen als integraal onderdeel moet worden beschouwd van de aanpak van het Rijksmonument.

Gezien de nieuwe functie en de aard van het bouwwerk als onderdeel van het fort, kan voor het monumentenadvies de inrichting niet los gezien worden. De entree heeft door de vorm en het geknikte glasvlak onvoldoende relatie met de overige ingrepen. Daarnaast vraagt de gekozen vorm te veel aandacht in relatie tot de monumentale uitstraling.

Vanuit de opdrachtgever en de architect is er voor gekozen in een eerder stadium de conceptuele aanpak niet te wijzigen. De definitieve uitwerking van het initiële ontwerp is naar de mening van de commissie onvoldoende wat betreft vormgeving en overtuigende waarborging ten aanzien van de omgang met het rijksmonument; de aanvraag omgevingsvergunning wordt voorzien van een negatief advies.

E2 Lange Nieuwstraat 106 [Binnenstad]

(B) Aanvraag omgevingsvergunning voor het verbouwen en vergroten van het Universiteitsmuseum

Aanvraag: Universiteit Utrecht

Ontwerp : De Zwarte Hond

(zie notulen 11/07, 17/10 2017, 01/10 2019 en 12/05 2020)

De verlaagde raamopeningen van de oudbouw zijn voorzien van onderdorpels tot zithoogte. De uitbreiding aan de achterzijde zal uitgevoerd worden in metselwerk overeenkomstig de bestaande baksteen, en voorzien van een reliëf. Een gevelopening over twee verdiepingen in de oksel van het gebouw geeft zicht op de Hortus. De boom zal gekapt moeten worden voor deze uitbreiding.

Conclusie

De commissie is op hoofdlijnen zeer positief over het ontwerp. De onderdorpel in de gevelopeningen komt tegemoet aan de eerdere commissieopmerking: door deze ingreep komt het gebouw op de grond te staan. Er is echter bezwaar tegen de te nadrukkelijk vormgegeven vensterbanken. Het betreft een sober gebouw, met weinig versiering zoals de cordonlijsten, waar de vensterbanken niet mee moeten concurreren. Verzocht wordt een boom te herplanten na de verbouwing.

De aanvraag omgevingsvergunning wordt voorzien van een positief advies, onder voorwaarde van aanpassing van de vensterbanken gelijk het gevelvlak.

E3 St. Jacobsstraat 12 [Binnenstad] 20-19172

(B) *Aanvraag omgevingsvergunning voor het bouwen van een nieuwe hoofdentree en het aanpassen van de luifel*

Aanvraag : Hajofi Onroerend Goed

Ontwerp : reA

(zie notulen 28/04 2020)

De luifel komt als een uitstekende band terug en is gemaakt van aluminium composiet.

Conclusie

De commissie is van mening dat er sprake is van een zorgvuldig ontwerp en voorziet de aanvraag omgevingsvergunning van een positief advies.

E4 Groenedijk 7b [De Meern] IA-20-07070

(R) *Indicatieaanvraag voor het verbouwen en vergroten van een woning*

Ontwerp : CORPA

(zie notulen 31/03 en 26/05 2020)

De woning krijgt een omgevouwen kader van verticale rabatdelen. De invulling bestaat uit donkergrijze stalen felsbeplating.

Conclusie

De commissie is van mening dat het gewijzigde ontwerp niet tot verbetering heeft geleid. Het oogt grof en zwaar door de materiaal- en kleurkeuze én de vlakverdeling. De ontwerp pogingen na de presentatie in maart resulteren niet in een goede ontwerprichting. Er wordt gesuggereerd het ontwerp gepresenteerd in maart als uitgangspunt te nemen, maar zonder de zwarte kozijnen en randen en nog een slag te maken in de woonuitstraling.

Een aangepast ontwerp wordt afgewacht.

E5 Van Asch van Wijkckskade 16 (Rijksmonument) [Binnenstad] 20-21346

(B) *Aanvraag omgevingsvergunning voor het plaatsen van een derde dakraam in het voordakvlak van een woning*

Ontwerp: n.v.t.

In het betreffende voordakvlak bevinden zich reeds twee dakramen en in het achterdakvlak drie.

De afdeling Erfgoed heeft bezwaar tegen het plaatsen van een derde raam vanwege de verdere aantasting van het dakvlak.

Conclusie

Het dakvlak maakt een essentieel onderdeel uit van het monument. De mening van de afdeling Erfgoed wordt gedeeld: door een derde dakraam wordt het dakvlak verder onderbroken hetgeen ten koste gaat van het integrale, monumentale gevelbeeld.

De aanvraag omgevingsvergunning wordt voorzien van een negatief advies.

F Overige bouwplannen

De plannen, genoemd in de lijst d.d. 02/07 2020, zijn met een preadvies van de secretaris aan de commissie voorgelegd. De leden van de commissie hebben na een schriftelijke ronde besloten de advisering over te nemen. De preadvisering is mede verricht op basis van de aan de verschillende beleidsniveaus verbonden criteria, zoals vastgelegd in de welstandsnota. Daarnaast wordt het plan getoetst in relatie tot de monumentale waarde.

Samenvattend:

Open : Verandering en handhaving zijn beide mogelijk, zowel naar structuur als naar architectuur.

Respect : Essentiële eigenschappen van de aanwezige bebouwings- en omgevingskarakteristiek worden gerespecteerd.

Behoud : Behoud en herstel van het aanwezige bebouwingsbeeld en versterken van de bestaande of historisch bepaalde karakteristiek van stedenbouwkundige, architectonische, landschappelijke of cultuurhistorische aard.

Stimulans: Het gebied vraagt vanwege zijn bijzondere of markante karakter extra aandacht voor versterking en stimulering van het beeld.

Indien van toepassing, zijn de aanvragen getoetst aan de (welstands)criteria, zoals geformuleerd in de welstandsnota. De lijsten zijn ter inzage op Bureau Commissie Welstand en Monumenten en in te zien via de website [http\www.welstandutrecht.nl](http://www.welstandutrecht.nl).

G Rondvraag en sluiting

De volgende commissievergadering vindt plaats op 21 juli 2020.

De voorzitter,

De secretaris,

P. van Assche

M. van der Wiel

Per 1 juli 2004 wordt de welstandsadviesing verricht op basis van de aan de verschillende beleidsniveaus verbonden criteria zoals geformuleerd in de welstandsnota 'De schoonheid van Utrecht' (vastgesteld door de raad van de gemeente Utrecht d.d. 24 juni 2004).

(O) = open **(R)** = respect **(B)** = behoud **(St)** = stimulans **(Ont)** = ontwikkelingsgebied